

RADIONICA: DRUŠTVENE MREŽE I MLADI

Uvodni dio

Radionica je namijenjena za srednjoškolce koji su aktivni na društvenim mrežama. Prije same njene realizacije, izvršena je anketa među učenicima.

Ova radionica ima sociološki i psihološki aspekt. Ona treba da osvijesti učenike koliko su prisutni na internetu i da njihovi lajkovi, komentari i pregledi itekako utiču na formiranje njihovih stavova. S psihološkog aspekta, ova radionica pomaže učenicima da bolje shvate i razumiju zašto je važno njihovo prisustvo na društvenim mrežama i da upravo zbog toga trebaju pažljivo birati prema kojim temama i osobama se pozitivno odnose u svojim komentarima. Sve što objave, ostaje zapisano i upravo zbog toga treba da budu pažljivi u komentiranju tema na društvenim mrežama.

Radionica za učenike - priprema

Naziv radionice: *Društvene mreže i mladi*

Trajanje: 60 minuta

Potreban materijal: projektor, prezentacija, videoklip

Oblici rada: grupni rad, individualni rad

Metode rada: izlaganje, razgovor

Uvod (20 min.)

O vjernici, ako vam neki nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete. (El-Hudžurat, 6)

S učenicima će se razgovarati o interpretaciji ovog ajeta. Kako su ga razumjeli? Mogući odgovori su da treba biti pažljiv u komunikaciji s osobom koja nam nije poznata ili pouzdana, a prenosi nam neku vijest. Preporuka je da se ta vijest provjeri, kako bismo izbjegli donošenje odluka ili postupili na temelju potencijalno nepouzdanе informacije, čime bismo spriječili eventualne neželjene posljedice.

Preplavljeni smo mnogim vijestima. Od jutra do mraka smo dostupni svima, a i nama je dostupno mnogo toga što nas se tiče, a veoma često i onoga od čega nemamo nikakve koristi, niti ima potrebe da smo upoznati s tim. Upravo zbog toga prelazimo preko važnih činjenica i informacija jer ih nismo u stanju prepoznati među ovim drugim vijestima kojima smo svakodnevno izloženi.

Cilj (Uvesti učenike u radionicu)

Objasniti učenicima koliko je važno da imamo istinite i provjerenе informacije.

Kur'an: Reci: 'Jesu li isti oni koji znaju i oni koji ne znaju? Samo razumom obdareni primaju pouku.' (Ez-zumer, 9) Allah, dž.š., i ovdje govori da sposobnost razumijevanja i primjene naučenog znanja zavisi o intelektualnim sposobnostima.

Čovjekova znatiželja je dio njega i zbog nje i napredujemo. Ali, veoma često je ta znatiželja usmjerena na pogrešnu stranu. Zahvaljujući internetu i sredstvima njegova korištenja, u stanju smo da pratimo šta se dešava na drugom dijelu planete, da zavirimo u kuće i domove drugih ljudi, da uđemo u njihovu intimu, naravno, onoliko koliko oni odluče da to podijele s nama. Čovjekovu potrebu

za internetskim medijima oblikovali su svi prethodni mediji komunikacije: od govora, pisama, knjige, radija do televizije.

U nastavku radionice ćemo razgovarati o čovjekovoj radoznalosti. Navest ćemo izreku poznatog teoretičara Rogera Garaudyja: "Tehnika nam uvijek pruža samo sredstva, a danas rizikujemo da umremo od viška sredstava, ali manjka ciljeva."

U nastavku radionice postaviti sljedeće pitanje: Kako smo razumjeli ovu izjavu? Koji je mogući odgovor? Ova rečenica sugerira da tehnologija, iako proizvodi različita sredstva, sama po sebi ne obezbjeđuje svrhu i cilj. Imamo mnogo tehnoloških mogućnosti, ali postoji rizik da patimo od prekomjernosti upotrebe tih sredstava, dok nam nedostaju jasni ciljevi i svrha te upotrebe. Trebali bismo usmjeravati tehnologiju ka smislenim ciljevima, a ne da samo akumuliramo njene resurse.

U nastavku radionice osvrnut ćemo se na historiju i nastanak interneta. Postavit ćemo sljedeće pitanje:

Da li neko od vas zna kako je nastao internet? Očekivani odgovor je:

Kreatorom interneta se smatra Ministarstvo odbrane SAD-a i njihova mreža za komunikacije između vojnih centara zvana ARPANET. Ova mreža osmišljena je 1969. godine u želji da obezbijedi bolju komunikaciju američkih vojnih centara u slučaju nuklearnog napada Sovjetskog Saveza. Ideja ARPANETA bila je da se moć iz jednog računarskog uređaja prebaci na više umreženih računara.

U nastavku ćemo razgovarati o najpopularnijim mrežama, o načinu prijavljivanja na YouTube kanal i njegovu funkcioniranju te načinu zarađivanja novca na ovoj mreži.

Danas je jako isplativo biti aktivan na nekoj društvenoj mreži, biti *influencer*. Da bi neko mogao zarađivati na YouTubeu, zavisi od više faktora, uključujući vrstu sadržaja, geografsku lokaciju publike, angažman gledalaca i ciljane oglase. Obično je dovoljno imati 1.000 pretplatnika i 4.000 sati pregledanog sadržaja u posljednjih 12 mjeseci da biste se kvalificirali za YouTube Partner Program. Međutim, to ne garantira automatsko zarađivanje novaca, a prihodi zavise od oglasa, sponzorstva i drugih faktora.

Neki od influencera objavljuju sadržaje svakodnevno, koristeći najpopularnije društvene mreže, kao što su TikTok, Snapchat, Instagram. Do januara 2022. godine TikTok je bila najpopularnija mreža među mladima širom svijeta, zbog mogućnosti kreiranja zabavnih i drugih sadržaja.

(Emitirati kratki film)

Glavni dio (30 min.)

Tokom glavnog dijela radionice učenicima ćemo prezentirati rezultate istraživanja koje smo uradili s njima, a u kojem je učestvovalo 35 učenika.

Pitanja na koja su odgovarali:

Koje društvene mreže pratite? Na ovo pitanje, od 35 ispitanih, odgovorilo je: 28 Instagram, 21 Facebook, 19 Snapchat, 18 Tik tok, 9 YouTube, 1 X, 3 Pinterest, 2 Messenger.

Koliko vremena dnevno provode na mobitelu? Odgovorili su: 1 sat i 30 minuta jedna učenica, 2 sata pet učenica, 2,5 sata pet učenica, 3 sata pet učenica, 3 sata i 30 minuta jedna učenica, 3 do 4 sata dvije učenice, 4 sata sedam učenica, 4 do 5 sati jedna učenica, 5 sati dvije učenice, 5,5 sati jedna učenica, a nekoliko učenica je napisalo da vikendom provede i šest sati na internetu.

Šta najčešće gledate na društvenim mrežama? Odgovorili su: Video sadržaje odgovorile su 4 učenice, serije njih 6, Kur'an slušaju 2 učenice, a od korisnih sadržaja, 32 učenice su rekle da slušaju učenje Kur'ana, neki strani jezik njih 4 gledaju, predavanja 2 učenice, programiranje 1 učenica, informativne sadržaje 1 učenica, kuhanje 1 učenica. Na pitanje da *navedu ime dva youtubera*, influencera ili predavača koja prate, najviše je navelo ime Amara Bašića, zatim Lamiju Panjeta, Nedima Botića, Seada Islamović, a 12 je reklo da ne prati ni jednog influencera.

Da li vam je neki influencer uzor? Odgovorili su: 22 učenice imaju uzor (Amar Bašić) i 2 učenice su rekle da je to Nedim Botić, a 8 učenica nema uzor. Na pitanje zašto je interesantan, odgovorile su da ima dobar pristup mladima.

Da li pratite dešavanja u našoj zemlji? Odgovorilo je 18 učenica da prati, 10 je odgovorilo da ponekad prati, a 12 je reklo da ne prati nikako dešavanja u svojoj zemlji.

Da li pratite dešavanja u Gazi? Njih 25 je odgovorilo da prati, a 8 da prati ponekad.

Koje izvore informacija koristite? Odgovorile su 22 učenice da prate Al Jazeera Balkans, 2 učenice su rekle da prate Tuzla Info, Dnevni Avaz prate 2 učenice, Hayat TV 2 učenice te RTV TK 2 učenice.

Da li vas zbunjuju vijesti? Samo tri učenice su odgovorile da ih ne zbunjuju, od svih ispitanih, a ostale su odgovorile da ih vijesti često zbunjuju.

Kako provjeravate informacije? Njih 27 to radi tako što prati vijesti iz više izvora, 5 ne provjerava, a 2 ponekad provjeravaju iz više izvora.

Provjeravaju li roditelji šta pratite i gledate? Ukupno 6 učenica je reklo da provjeravaju, a ostale da je to najčešće u razgovoru ili da nema posebne provjere.

Ako imate mlađeg brata ili sestru, da li njih provjeravaju? Ukupno 16 učenica je odgovorilo da ih provjeravaju, 7 je reklo ponekad, a ostale učenice su rekle da ih ne provjeravaju.

Da li razgovarate s bratom ili sestrom o načinu korištenja društvenih mreža i o opasnostima koje vrebaju? Njih 11 je odgovorilo da razgovara, 2 učenice su rekle da ne razgovaraju, 2 su se izjasnile da to čine ponekad, a ostale su rekle da nemaju mlađu sestru ili brata.

Da li internet često odvlači pažnju? Njih 28 je potvrdno odgovorilo, a 2 negativno.

Da li od naslova vijesti zavisi hoćete li je pročitati? Njih 33 je odgovorilo da zavisi, a 2 da ponekad zavisi.

Ovo istraživanje je samo još jednom potvrdilo da su mediji prisutni u svim aspektima našeg života, da ih koristimo kada učimo, istražujemo, kada se družimo i kada odmaramo.

Cilj radionice

Jedan od ciljeva ove radionice je da se učenici osvijeste o opasnostima koje postoje na internetu te da se usmjere kako da biraju društvene medije, da provjeravaju informacije, ko plasira vijesti, provjeravaju vijest iz više izvora i da uvijek moraju znati da neko stoji iza medija, da ne postoje neovisni mediji. Posebno treba da budu pažljivi kada prate one koji govore o vjerskim propisima, a nemaju formalno obrazovanje, pozivaju na neposluh, na mržnju prema pripadnicima drugih svjetonazora i sljedbi u islamu.

Radionicom bi trebalo potaknuti kod učenika želju za istraživanjem, stalnim propitivanjem i provjeravanjem izvora informacija. Uvijek se trebaju kritički postaviti prema medijima koje prate.

Završni dio (10 min.)

Provjeravanje informacija je izuzetno važno i trebalo bi provjeriti svaku vijest koja dođe do nas. Na koji način to vi radite? Ukoliko je do vas stigla informacija da, recimo, sutra nema nastave, kako ćete je provjeriti?

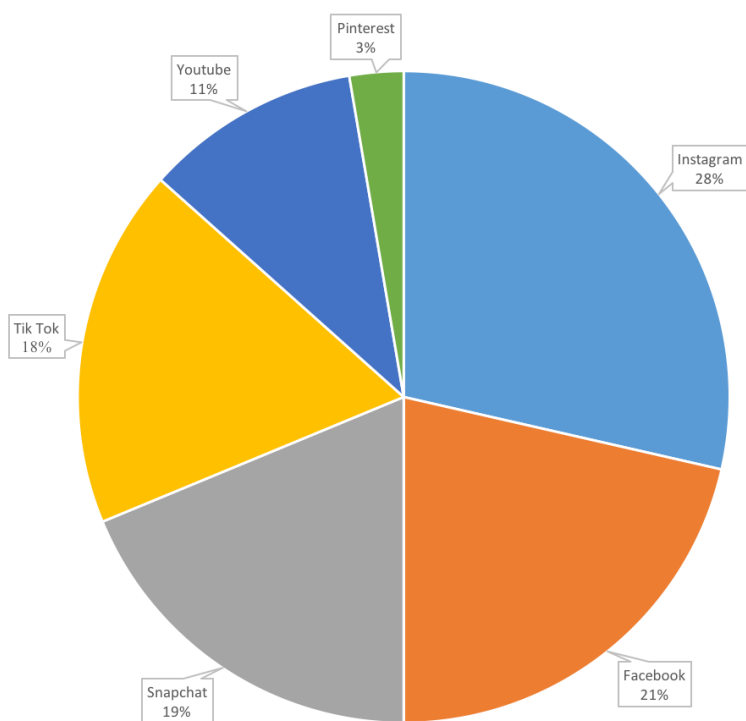
Svi influenceri koje pratite i lajkate njihove poruke zarađuju od toga i od vaših komentara. Svaki vaš komentar njima donosi zaradu. Nekim influencerima i predavačima nemojte vjerovati sve što čujete od njih. I oni su, kao i mediji, tu da vam prenesu neku svoju poruku, nešto od čega imaju korist, dobit. Svi će pričati da su neovisni, ali nema neovisnih medija i nema neovisnih influencera. Svi su oni tu da kreiraju neku sliku koja njima odgovara i pri tome priželjkuju neku finansijsku dobit.

S učenicima ćemo odigrati jednu igru. Reći ćemo tiho na uho prvom u nizu sljedeće: Bosna i Hercegovina je, prema podacima Amnesty Internationala, zemlja koja je najviše napredovala u ostvarivanju prava za obespravljene i marginizilane grupe društva. I svaki naredni učenik će prenositi sljedećem tu rečenicu. Na kraju će zadnji izgovoriti glasno šta je preneseno.

Čak i u našem malom okruženju, vijesti se mogu prenijeti i interpretirati pogrešno ako idu od osobe do osobe. Zato i ovdje u

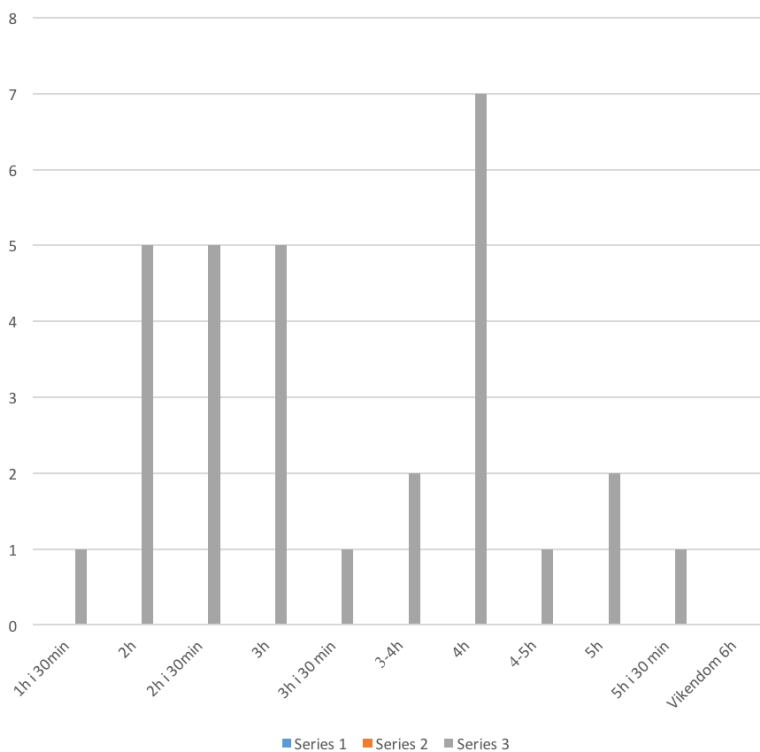
internatu, ali i u svakodnevnom životu, na vašim viber grupama, ako pročitate neku vijest, a smatrate da je neobična, teško vam je povjerovati u nju, pogotovo ako diskredituje neku osobu, ako je iznesena neka teška optužba, obavezno je provjerite iz više izvora, od više osoba jer nas tako i Allah, dž.š., i Poslanik uče.

Društvene mreže koje se koriste

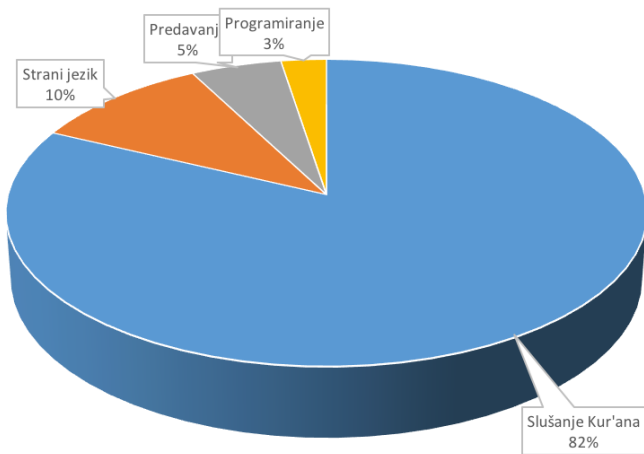

■ Instagram ■ Facebook ■ Snapchat ■ Tik Tok ■ Youtube ■ Pinterest ■ Twitter

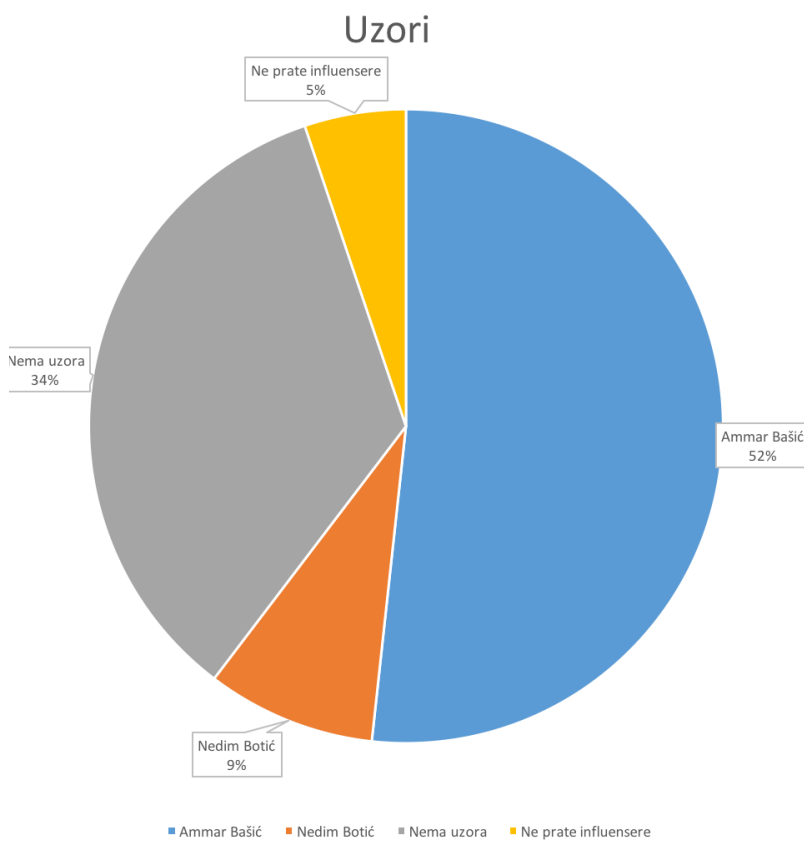
Vrijeme provedeno na internetu

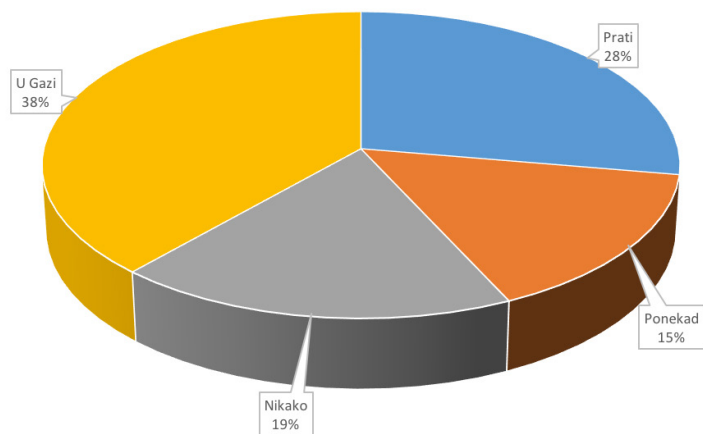
Koristan sadržaj

■ Slušanje Kur'ana ■ Strani jezik ■ Predavanja ■ Programiranje

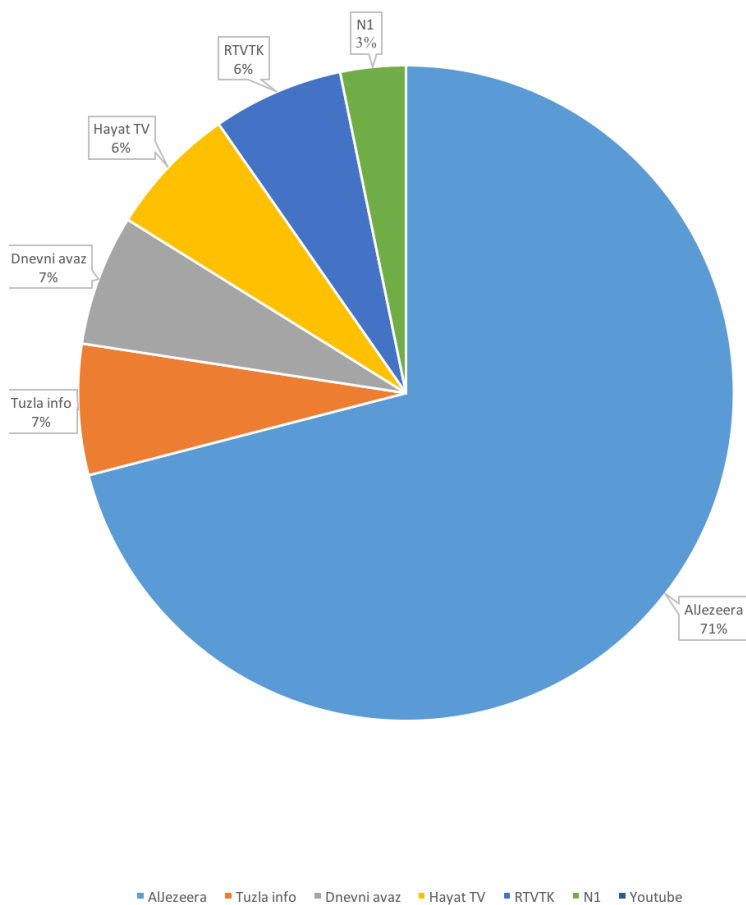

Praćenje dešavanja u BiH i Gazi

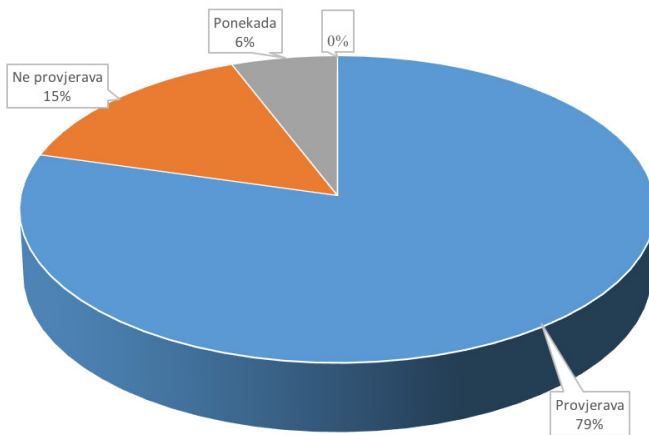

■ Prati ■ Ponekad ■ Nikako ■ U Gazi ■ Ponekad u Gazi

Izvori informisanja

Provjera izvora

■ Provjerava ■ Ne provjerava ■ Ponekada ■

